

Di naüing auzstèllungen von Dokumentationszentrum

Il Centro Documentazione riapre il 18 aprile con un'offerta record: sono ben 4 le nuove mostre che saranno aperte al pubblico nella stagione 2022.

Azta ünsar länt iz khent asó gekhennt in di lestin djardar iz sichar vor in Dokumentationszentrum o, boda hatt kompirt vor biane zait 25 djar vo auzstèllungen. Est atz 18 von abrél bartar bidar offetüan vor an ändra naüga stadjöng. Di arbat zo boróata allz iz groaz un di naüing auzstèllungen bartn soin viare. Da earst hoazt "Felini delle Alpi" un bill machan khennen gerècht di lince un da bill-khatz pitt foto, börtar un video vo studjös boda äschaung dise vichar vo nämp sidar vil zait. 'Z bartnda soin spildar un attività vor di khindar un atz 30 von ludjo un atz 3 von setémbre bartnda khemmen augerichtet zboa trèff att dise vichar pitt bichtege esperti von Alpm. Da zboate auzstèllung iz "Di

Arbatn" un redet vodar arbat un von traditzióngen von pèrge pitt foto vo trianar un pittnan video von Michele Trentini boda latt seng daz schümma un daz sber o vodar arbat zöbrest in pèrng. Auz pa summar barta khemmen organizàrt a par a dimonstratzióng vo disan arbatn pitt artidjé boda trang vürsnen dise mestiarn in ta' vo haüt o. D'ändar auzstèllung iz a spil boda hoazt "Etnogame", di spilar mochan provàrn zo darràta vor baz 'z soinda khent genützt vil alte ordénje boma est neméar ummarsek. An lestin hërta dar Dokumentationszentrum bart offetüan an ändra auzstèllung in di Pinakotèka, atz 25 von sunjo, ma vo ditza barpar ren an ändra bötta... Azzar böllt bizzan eppaz mearar geat atti websait lusern.it odar höart in Dokumentationszentrum attn nummar 0464/789638 odar atti mail info@lusern.it.

Giada von Galén

Istituto Cimbro
Kulturinstitut Lusérn
Tel. 0464-78.96.45
info@kil.lusern.it
www.istitutocimbrio.it

C'è tempo fino al 30 aprile per partecipare al premio per la letteratura multilingue delle Alpi

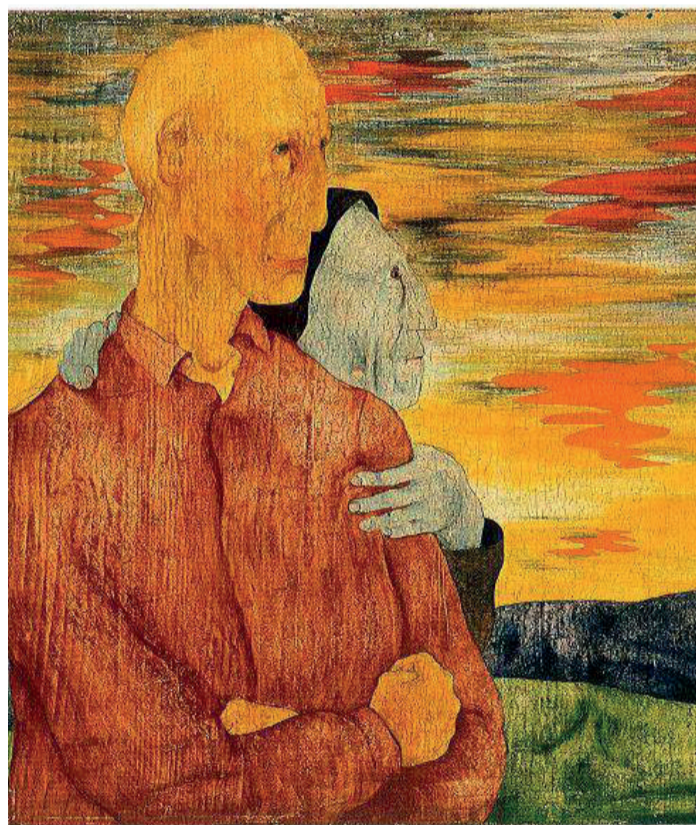
Dar Prais Mario Rigoni Stern

Nato per favorire lo sviluppo del contesto culturale poliglotta, il premio è aperto a tutte le lingue dell'arco alpino ed è stato istituito con l'intento di onorare la memoria di Mario Rigoni Stern. È possibile partecipare inviando opere di narrativa o saggistica, pubblicate nel corso degli ultimi due anni.

'Z izta no zait schiar zboa bochan, fin atz 30 von abrél 2022, zo nemma toal attn "Premio Mario Rigoni Stern 2022". Disar prais iz khent augilekk zoa zo untarstütza di zungen boda khemmen giredet atti pèrng von Alpm un iz khent gehozt asó zo gedénkha in schraibar Mario Rigoni Stern, alla soi arbat un soine püachar boda ren von lem un vodar kultür von läüt vo pèrge, vo bia dise läüt soin gepunet soinar earde un o vo bia männer un baibar vodar hoachebene arbatn pittnàdar un helvanen, ummaz pittn àndar, zo leba daz peste boma mage atti pèrng. Ma mage nemmen toal schikhante a puach geschribet in ummana von zungen von ünsarn pèrng – un ditza bill muanen azpe biar o – un gestemplt vo nèt mearar baz zboa djar. Ditza puach mage ren vodar umbèlt von pèrng von Alpm, vodar arbat boda khint gemacht – daz earst von alln von arbatn vonan stroach un boda nèt schedegen 'z gebillt un 'z gegrès – vo bia 'z lemdu di läüt un vo bia sa arbatn pittnàdar, vodar katza, von kriage atti pèrng un vo alln in legènde, in sprüch un in stördje boda soin khent aukontàrt inan stroach odar boda no khemmen aukontàrt haützotage. Zo bizzasan mearar mochtma gian attn sito www.premiomariorigonistern.com

E.v.K.

Dar künstler vo Lusérn

"Verlorene Heimat" (Vorlörate Huamat)

Tutti i cimbri del nostro paese e anche molte persone al di fuori conoscono la "Pinacoteca Rheo Martin Pedrazza" di Luserna, ma non tutti sanno la storia di chi le dà il nome e il motivo per il quale si chiama così.

Balda, vor a par mánat, izta pasàrt atz Lusérn dar critico vo kunst Vittorio Sgarbi, hánne pensàrt ke alle di lusérnar, un vil fremmege o, bizzan ke in ünsar länt izta di "Pinacoteca Rheo Martin Pedrazza" un da, alle djar, khemmenda auzgelekk kuàdre un kunstwerke. Nèt alle però, vor earst di djungen, bizzan ber 'z iz gest disar mánb boda hatt gètt in nám ünsarn pinacoteca. Dar Rheo Martin Pedrazza iz gebortet atz Lusérn 'z djar 1924 un, dòpo soin gánt ka schual an earstn in länt un dòpo ka Tria, detzidartar zo giana zo lirna zo mala un disenjàra ka Poatzan. 'Z djar 1942, durànte in optzióngen, soi famildja detzidart zo giana auz von Beeschlánt un, azpe vil ändre lusérnar, riftze in Österrach, a Stams in Tiròl. Verte 'z kriage, studjártar a Innsbruck un att di "Akademie Schöne Kunst" vo Vienna. In di djardar boda khemmen steatar in di hauptstatt un arbatet azpe künstler, dar lirnt in di schual un 'z djar 1988 khinta auz soi earst libar. In di noüntzegar djar kheartar bidrüm a Stams un tüat offe in "Pedrazzeum", vüllante soi gántzez haus pitt soin kunstwerke. In di lestin djar vo soin lem detzidartar zo tüana eppaz bichte vor Lusérn un schenkht 35 vo soin kuàdre un soi tòkko haus. Pròpio sèmm izta khent auzgerichtet ünsar pinacoteca boda, vor allz ditza, vánk in nám von groaz Rheo Martin Pedrazza.

An gruaz, Samuel Pedrazza

Dar Kulturinstitut untarstützt da taütsch un da zimbar zung

L'Istituto Cimbrio organizza ogni anno corsi di lingua minoritaria per quanti desiderano comprendere, parlare, leggere e scrivere in lingua cimbra e promuove inoltre la conoscenza della lingua tedesca per i membri della comunità cimbra di Luserna/Lusérn, mettendo a disposizione borse di studio.

Azpe alle djar dar Kulturinstitut lekk au zboa kürs, aniagladar vo 15 urn, vor alle di läüt boda böllatn vorstian, lesan, schraim un ren azpe biar; ma mage zornirn fra zboa stèpflndar: stèpfl A2 un stèpfl B2. Poade di kürs bartn khemmen gemacht in da untar sala von Kulturinstitut von 20 von abrél vort. Dar kurs vor in stèpfl A2 khint gemacht vor alln in sèllnen boda nonet khänen ren azpe biar, odar khänen biane, un böllatn vorstian un ren da zimbar zung. Dar stèpfl B2 khint vürgetrakk vor berda khánt sa ren gerècht azpe biar ma 'z

bill lirnen schraim o un vorstian di regln vodar zimbar grammatik. Ma mage nemmen toal in kürs vo da huam o, lüsnante online di letzióngen.

Dar Kulturinstitut Lusérn untarstützt o di djungen von länt, odar djungen boda hám gelebet daz mindarste vor drai djar atz Lusérn odar hám vatar, muatar odar non boda hám gelebet daz mindarste drai djar in länt, un böllatn gian in auzlánt, Österrach odar Taütschlánt, Universitét vo Innsbruck odar Goethe Institut, zo lirna da taütsch zung odar bodase innschraim in kürs gemacht vo schualn un institüttn vodar provintz vo Tria. Zo bizzasan mearar un innzoschraibase mochtma gian, vor poade di kürs (azpe biar un taütsch), attn sito von Kulturinstitut Lusérn.

r.p.

Umbrómm redjarbaraz sèlbart?

"La Questione Trentina" è il nome del convegno che in questi giorni ha interessato diversi luoghi istituzionali provinciali e regionali. Nei prossimi giorni sbarcherà anche a Vienna, il 26/4, a Roma e a Bruxelles. Un percorso promosso dalla Presidenza della PAT verso un nuovo Statuto d'impronta Euroregionale.

'Z iz gántz bichte ren vodar ünsar Autonomi un vo bia si iz gebortet. Umbrómm habarse? Umbrómm saibar khent an esempio vor ändre natzióngen boda hám zung- odar kultürmindarhaitn o? Umbrómm d'ünsar Autonomi iz a modèrnegez sachan seánka azta soine burtzan hám mearar baz 70 djar. Daz trentinegez folk iz hërta gest an augemischatz folk; ladinar, möknar, zimbar un trianar läüt hám gelebet in patze sidar hërta. Un alle dise fòlk hám gehatt soi rècht, soine traditzióngen, soi kultür un soi zung, boda khemmen vürgevüart no in ta' vo haüt. Allz ditza iz khent gelekk sbartz att baiz pittn Traktàt De Gasperi-Gruber, boda hatt geschützt di taütschan zungmindarhaitn un hatt gètt in trianar un in südtirólar 'z rècht zo redjruse sèlbart. 'Z djar 1972 izta khent ägenump dar Zboate Statüt boda iz gánt zo geba mearar autonomi dar provintz vo Tria un dar sèlln vo Poatzan. Un est, dopo 50 djar, saibar no nà zo reda vo Autonomi un vo bia dar ünsar sistema khint studjárt un ägschauguet. Bia bartz soin in di djardar boda khemmen? Ma boazt nonet nicht. A sachan izta zo khòda: dar Dritte Statüt bart mochan haltn in soine burtzan, azpe 'z hámnda gehatt di lestin zboa, di zungmindarhaitn: zimbar, möknar un ladinar.

Dar Nachtvogel